

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Kedden Mártzius 14-dik napján, 1815-dik esztendőben.

Württembergi Királyság.

A' Német Országi nevezetesebb Könyvnyomtatók régtől fogva nehezen szenved-
vén azt, hogy sok nem könyvnyomtatók,
és fattyú tudósok, vagy más igazságtalan
úton módon meg gazdagulni kívánó embe-
rek, a' kik a' könyvirásra elégtelenek lévén,
másoknak tudós munkáikat utánnok nyom-
tattattyák, 's annál fogva nem tsak a' könyv-
nyomtatóknak, hanem a' tudós könyvirók-
nak is sok kárt tesznek, és privilegiát
plagiariusokká tétetnek, következő pon-
tokból álló Kir. végzést adott ki a' Felsé-
ges Württembergi Király II. Fridrik, a'
múlt Febr. 25-dik napján. Azoknak a'
könyviróknak hasznok, a' kik valamely
munkát vagy magok ki adnak, vagy mások
által ki adattatnak, a' mi több jobbágya-
ioknak hasznokkal, a' kik t. i. a' léleknek
formálását erányozzák, és az őket illető
mesterségeket gyakorolják; szükségesnek
tartottuk a' következő pontokat minde-
neknek tudokra adatni: — 1). Azoknak
a' honnyi és külföldi íróknak, vagy má-
soknak, a' kik valamely munkát ki adni
igyekeznek, különös kérésekre, hat, vagy
a' munkának minémiségéhez képest több
esztendőkre való privilegiumot engedünk,
mellyel fogva az illy könyv vagy az író-
nak, vagy a' könyv kiadójának engedelmé-
nélkül mástól valakitől ki nem adódhatik.

2). Az illy privilegium tsak akkor fog adat-
tatni, midőn még a' könyv ki nem adódott,
vagy a' midőn annak kiadására engedelem
kértetik. 3). Az olly privilegiumot min-
den kötésnek ki adására szükség meg kér-
ni. 4). Az illy privilegium, a' melly a'
munka több darabjaira adattatik, a' privi-
legiumban meg határozott időnek végéig
fog tartani. 5). A' ki az ezen kiadott Ki-
rályi privilegium mellett, a' könyvvisgáló
széknek engedelmé nélkül azon könyvet
ki nyomtattatja, nem tsak a' könyvvisgáló
törvénye által rendelt büntetésre büntető-
dik, hanem e' mellett minden illyen nyom-
tatott könyvek vagy a' könyvirónak vagy a'
könyvkiadónak hasznára confiscáltatnak,
ennekfelelte minden már el adattatott nyom-
tatványokért tartozik a' meghatározott könyv-
és nyomtatvány árát nékie lefizetni. 6)
Hogyha azon könyv a' privilegium ideje
alatt másutt valahol ki nyomtatódna, és az
Országba béhozatódna, annak minden
nyomtatványi confiscáltassanak, és a' meg-
károsítatott könyvszerzőnek adattassanak ál-
tal. 7). Az illy privilegium tsak az olly
könyvre terjesztetik ki, a' mellyre privile-
gium adatódott, nem pedig az olly írók-
ra, a' mellyek vagy meg jobbitatva, vagy
meg magyaráztatva ki adódnak. 8). A'
meg tilalmazó parantsolat a' privilegium
idejének elmulásáig fog tartani. A' ki
azon könyv meg jobbitására privilegiumot

nyer, vagy ha az új kinyomtatás voltaképen meg változtatik, annak újabb kiadására más hat, vagy több esztendőök engedtetnek. Ez az új privilegium pedig a' régibb kiadásnak másodszori kiadását tilalmazza meg. 9.) Hogy ha pedig a' másokat kieresztő privilegium valamely institutumnak fog engedtetni, azokat sem honnyi, sem külföldi ujjban nyomtatóknak adni nem lehet. 10.) A' jelenvaló rendelkezésnek eszköztése a' Kir. Fő vizsgáló Kollegiumra bízattatik, a' melly köteles leszen, az ez ellen panaszolókat a' törvényes utra igazítani. *Költ. Stuttgardban Febr. 25-dik napján 1815. esztendőben.* Az Eő Királyi Felseje külföldös parantsolatjára.

Német Ország.

A' Hamburgi Correspondens nevezetű közönséges újság levelek szerént, a' Hannoverai új Országhoz fognak még 30000 lélek, és 137 négy szegű mértföld ragasztatni, a' következő tartományokban: 1) A' nem régiben elfoglaltatott Hildesheimi Hertzegségben 35 négy szegű mértföld 110000 lakossal — 2) A' napkeleti Frisia 54 négy szegű mértföld 105000 lakossal — 3) A' Meppeni, és Emsbüreni kerületek 53 n. sz. m. f. 40000 lakossal, 4) a' Lingeni Grófság 8 n. szeg. mértfölddel, 25000 lakosokkal 5) A' Teklenburgi Grófság 5 n. sz. mért földel 19000 lakossal, és több apróbb kerületek — Hihetőképén a' Schaumburgi Haszsiához tartozó részek is a' Fuldai Hertzegségeknek kipótolásokra.

Az Augspurgi újság levelek szerint Braunschweigba a' múlt hónapban tűz esett a' múlt Februarius 20 dik napján; midőn szinte a' játék szín dugva volt volna nézőkkel egy villám ütött a' szomszéd Sz. Katalin templomának tornyába, mellytől a' játéknézó helyben volt emberek nagyon meg rettenvén, abból nyakrafőre ki futottak — A' torony teteje olly világos volt mint a' hold a' fekete égen, a' midőn a' to-

rony gombja és a' zászló nagy zugással le estek, a' meg nyílt tüzes torokból tüzes esső hullott az ég felé, és a' város felé ment — Azonban kiki annak óltására futott, maga az uralkodó herczeg a' toronyba fel futott, a' tüzet meg vizsgálta, 's az óltáni parantsolta. — A' tűzoltók egész éjjel dolgoztak a' nélkül, hogy a' tüzet meg olthatták volna, még most is sok olvadott ón és réztáblák hullanak le azon tűzoltók mellett, a' kik a' toronyban, kívül munkálkodnak, a' toronymak már a' 2-dik része is ledüllött, még is mindazáltal szüntelen dolgoznak a' tűzoltók, és hogy a' régi időnek azon szép emlékeztető oszlopát meg szabadíthassák, sem a' veszedelemtől, sem a' dologtól nem irtóznak.

A' Frantzia Revolutzió miatt támadt, és számos esztendőökig tartott háborúban sok bátor szívű Amazonok támadtak mind Frantzia mind Német Országokban ollyanok, a' kik szivekre vévén az emberi nemzetnek sok nyomortúságait, ók is kiváttak hazájokat a' köz inség alól felszabadítani, nemeket elitkolták, és a' haza védelmezők közt hadi szolgálatot vettek, 's vértí módon is viseltek magokat. A' Frantzia országi Amazonok között név szerént senkit sem említhetek. A' Német Országok közt kettőt találtam, különösen, ugymint azt a' Potzdami bajadont, a' ki a' Lützow korpUSA közé állott, és egy tsatában a' vékonyán mely sebet kapván abban meg is holt. Ez a' derék Amazon életének utolsó szempillantataiban jelentette ki annak a' hadi tisztnek a' maga nemét, a' kiknek korpUSA-nál egynéhány esztendeig hadi szolgálatban volt.

A' második, és az előbbnél is levezetesebb Amazon volt egy Bremai építő mesternek Lüringnek kedves lánya Anna, a' ki 1796 dik esztendő Augústus hónapjának 3-dik napján született e' világra. Ez az érzékeny személy a' Frantzia kegyetlen uralkodás miatt boszónkodván

és néhány hazafiusággal irt könyveknek olvasása által felbuzdítottván, 1814-dik esztendőben, Febr. hónap végén, az atya házatól, a' testvér öttse köntöseében, Febr. 14 dik napján elszökött. Ide 's tova való hosszas bujdosásai után a' Lützw gyalog vadász katonáira akadt, a' kik szinte Julia cum ostromlásában voltak foglaltosok. Martzius 1 ső napján azon korpusnak Reil nevű komandírozó Lajtnantjához ment, Kruze Edvard név alatt annak kompániájába állott, azt adván elő, hogy ő Oldenburgi legény legyen. A' midőn a' külső posztion állott volna leg elsőben, egy kevéssé meg borzadt, de annakutánna meg bátorodván, minden katona szolgálatot kész szível végbe vitt. Midőn Aquisgranumba marsirozott volna, parantsolatot vett, hogy mennyen azon korpusnak ideigóráig való komandírozó tisztjéhez Helmstroit kapitányhoz, a' ki neki világosan ki nyilatkoztatta, hogy ő nem Kruze Edvard, hanem Lütting Anna és Bremából való hajadon légyen; ő is tovább nem titkolhatván meg vallotta a' maga nemét, de a' nevezett kapitányt erősen meg kérte, hogy ötet bajtársainak ki ne adja, mellyet annál örömesebb végbe is vitt, mivel tőle azt kívánta, hogy a' Pruszsiai hadi szolgálatot el ne hagyja, hanem inkább vele együtt marsirozzon Frantzia Országba. Páris városának az egyesült hadi seregek által lett el foglaltatása, és a' békességnek ki hirdettetése után elsőben Berlinbe, 's annakutánna haza ment.

Német Orzágnak minden vidékeiről olly örvendetes híreket vettünk, hogy a' jelenvaló tél mindenütt engedelmes légyen, és hogy mindenütt nagy reménység van ja' következendő nyárnak hőségéhez.

Nagy Britannia.

A' Felső Parlamentumnak 21-ik Februariusi ülésében azt kezdette Lord Darnley sürgetni, hogy jelentsek ki a' minis-

terek, mi nemű következése legyen a' minapi Amerikában történt tengeri ütközetnek; egyszersmind avval vádoilta a' tengeri dolgokra ügyelő Tanátsot, hogy az Amerikai nagy fregát ellen hasonló nagyságú hadakozó hajót nem küldött; közönségesen, miért meg nem jobbitatja azokat a' sok hibákat, a' mellyek tapasztaltatnak az Anglia hadakozó hajóknak alkotmányában — Lord Melville, a' ki az Admiraltás, az az, a' tengeri dolgokra ügyelő Tanáts képeben felelt, igen nagyon magasztalta annak talentomit. Meg engedte ugyan ő, is, hogy az Amerikai hajóknak katouákkal való meg rakattatása válogatott légyen, de azt is hozzá tette, hogy 5. vagy 6. fregáton fokkal válogatottabb legényfeget lehet találni, mintha 140 ezer volna azokon, a' kik, hogy minduyajan egyenlő foghatóságuk legyenek, lehetetlen — A' hajók alkotmányára nézve meg vallotta ez a' derek Lord, hogy azok nem építettnek olly tudományos tapasztalásokkal, mint Frantzia és Dánia Országokban; de hogy most egy különös Commissió abban foglalatoskodik, hogy az Angliai hajó építő mesterséget nagyobb tökéletességre vibesse.

Ezek után azt sürgette Lord Grenville, hogy azokról a' hadi seregekről, mellyek most N. Britannia szolgálatjában vannak, akár zsöldban legyenek azok, akár nem, adjon számot az Angliai ministerium. Beszédjének vége felé, a' többi közt azt mondotta, hogy senki sem projektálhat olly békességes alkotmányt, melly 19 milltom font sterlingbe kerül, hanem ha az Angliai Constituziót meg változtatni akarja. Mihelyt Anglia ország Európának valamely nagy katona Státusához hasonló leszen, szükség hogy szabad Státus lenni meg szünjön. Mihelyt illyen politika fog felvételődni, mindjárt kötelelesnek fogom magamat tartani, ezen Parlamentum gyűléséből ki maradni. Magok a' Ministerek is helybe hagyták ezt a' méziót.

Az A. Parlamentumnak azon nap tartott gyűlésében Genuának meg változott állapotja fordult elő, és több Orátoroknak szolgáltatott okot a' szollásra. Langton ur volt leg első, a' ki ezt a' tárgyat elővette, hasonló módon gondolkoztak Mackintos, és Pole urak is, és ez az utolsóbb azt mondotta, hogy mihelyt Castlereág Minister haza fog menni, ő nem csak Leegyel és Saxoniai Országokról, és Genuáról, hanem a' több Angliával szövetséges Országokról is bizonyosan tudósítani fog. Minekutánna a' Parlamentum magát a' voksolásra még határozta volna, a' Genuai volt Respublikának állapotjáról való tudósítás 158. voksokkal határoztatott meg 66 voks ellen.

A' Gabonának Anglia országba való szabados behordásáról a' P. Parlamentum 13-dik Februariusi gyűlésében Gróf Hardwicke következő módon szólt: hogy darab időtől fogva sok gabonát hordanak Országunkba, azt mutattya, hogy a' honnyi föld-mívelésre nézve újabb rendelkezet kell tenni. Mivel hogy, így szöll ez a' Gróf, a' Ministerek ezzel a' tárgyal foglalatoskodnak, én semmi bilt javasolni nem fogok, hanem egyedül azt az esedező levelet adom által a' Ministeriumnak, melyet a' Roystoni kerületbéli földmívelők, és birtokosok küldöttek, a' kik az ő nyomorult környülállásaikat egyedül a' külföldi parasztokkal való concurrentziájoknak tulajdonítják. a' kik sem dézmát, sem semmi nehéz adót nem fizetnek. Mind ez, mind az ehez hasonló két más irások a' Parlamentum asztalára tétettek.

E' két írásra illetén jegyzést tett Lord Grenville: Én, ugymond, meg vallom, hogy én más itélettel vagyok ezen nyomoruság eránt, és meg nem egyezhetek abban az említett Lordal, hogy Commissio tartasson a' gabona behordása ellen hozattatandó törvényekről. Noha ez a' Kommissió sok személyeket meg szállított

a' honnyi és külföldi gabonáknak ára külsőbségéről; még is mindazáltal soha tö. kelletes világosítást nem nyert, mivel sok részre hajlás tapasztaltatott e' dolgra néve; következésképen sok dolga lenne ennek az új kommissiónak. Azok a' kik a' tilalmazó új intézeteknek szükségéről szözlottanak vala, szükségsképen kell arról a' kútfőről is nekik szöllani, a' mellyből ez a' szükség foly. Én azt tartom, hogy a' N. Britanniába és Irlandiába 1807-dik esztendőtlől fogva a' máj napig behordatott gabonáról minden Angliai, Skotiai és Hyberniai vámkönyveket meg kell vizsgálni, egymással öszve hasonlítani, és a' Parlamentum eleibe terjeszteni. Lord Lauderdale erre azt mondotta, hogy a' Kommissio jelentésének hibája abban állott, hogy a' külföldi gabonának árát meg nem vizsgálta. Azon mérték reguláról, melyet én nem régiben javasoltam vala, azt mondhatom, hogy arra nézve a' gabona behordás ellen semmi új törvényt hozni nem szükség, hanem leg jobb leszen a' Wilhelm Király úralkodása alatt hozott törvényeket meg változtatni.

Az A. Parlamentum gyűlésében Goulburn ur arról tett emlékezetet, hogy a' Lord Bathurst, és a' Kadikszban lévő Anglus Consul közt forgott irások a' mellyek t. i. két Spanyol Országi zökevénynek ki adarásokról szöllanak vala, terjesztessenek a' Parlamentum eleibe. Bé is tellyesedett. Whitbread úr, Duff urnak azon tselekedetere nézve, hogy az említett Spanyolokat a' Spanyoloknak kezébe adta, azt báuyta szemére, hogy az a' N. Britannia konstitutziójával ellenkező dolog volt. E' mellett azt is meg ellenzette, hogy a' Lizbonában lévő követségbeli titoknok azon 14,000 font sterlingből álló fizetés mellett, melly Canning urnak rendeltetett vala, 1,200 ft. Sterling ígértetett. Erre azt mondotta a' Finantziára ügyelő Minister, hogy ő arról semmit sem

tud, a' kit Whitbread úr avval akart betorkolni, hogy a' Minister minden kérdésre ignoramus-sal akar felelni, és tovább is sürgette az egyenes választ magának; az A. Parlamentum is azt kívánta.

Olasz Ország.

Nápoleon Fr. Ex-Császárnak az Elbai szigethől való fortélyos elszökésének tárgyról a' Genuai tudósítások így szólnak: "Napoleon, úgymond, a' Varese Ofztálynak kis városába Cannesbe a' szárazra ki szállott, és mingyárt akkor próbát tett az alsó Provinciában fekvő nagy és népes városnak Antibesnek elfoglalására, de semmi jó választ nem vehetvén azon város Commendásától, a' maga kevés emberből álló katonai seregének parancsot adott, hogy azt erőszakkal vegyék meg; de ekkor sem boldogulhatván, a' maga hajóján Grasse felé vette a' maga útját.

Egy nem alacsony rangú utazó ember az éjjeli strázfának kezébe esvén Bonaparte sátorához vezetett, a' ki őtet kérdőre hívván, tőle sok tárgyról tudakozódott, 's azután szabadon bocsátott. Ez az utazó azt beszélte ő rólla, hogy feletlenül nyughatatlankodtató szorongatás közt talála, melly onnat származott, mivel nem sok követőket talált, kenyerre is kevés van azoknak tápláltatásokra, a' kik az Elbai szigethől vele együtt elszöktek — Ezeket a' Genuai tudósításokból írjuk; más külföldi levelek ellenben azt erősítik, hogy Napoleon egyenesen déli Amerikába menni szándékozott azoknak a' lakosoknak segítségére, a' kiket a' Spanyol Kormányzók ottan szüntelen nyomogat és veszteget, 's avval biztatja magát, hogy azok a' kétségbe eséshez közelítő szegény emberek, a' kiket tüzzel vassal a' maga uralkodása

alá vetni igyekeznek a' Spanyol fő Kormányzók, a' kiket tsupa gyaruságból is ezerenként veszteget, semmi kornak, karnak és nemnek nem kedvezvén, ezek felől azt hízza Napoleon, hogy ők két kézzel fogják őtet venni, 's magokat a' Spanyol birodalom alól ki fogják szabadítani —

Spanyol Ország.

A' Bártzellonai 15-dik Februáriusi tudósítások szerint, minden Afrikai haramija társaságok, ugymint az Algírjai, Tunisi, és Tripolisi hadat indítottak Spanyol Ország ellen, annak tengerpartjait nyughatatlankodtatják, pusztítják, lakosait rabfoglalásra hordják és kínozzák.

Azon idő folyása alatt, mellyben a' Frantziák ott őrizeten voltak, néhány nyughatatlan lakosok azon törték a' fejeket, hogy az ott ispotályban fekvő Frantzia és más nemzetbeli katonákat, es a' Frantziákkal barátságban levőket, egy szóval; minden velek egyetértőket méreg ital által életeltől meg foszszák — Ez a' feltétel kiuyilatkozván minden özzve esküttek meg fogtak 's meg ölettek. Egy Illa nevű Káptalanbeli fő pap martíromoknak tartván ezeket a' meg öletett embereket azon napot, mellyen meg ölettek.

Azonközben még most is keményen bánik a' Spanyol Kormányzók az alatta lévőekkel. Midőn a' közelebb múlt farsang utolsó vasárnapján a' Barcellonai farsangoló az utzákon állortzákkal ide 's tova mentek, 's a' régi bé vest szokás szerint magokat mulatták volna, az oda való Kormányzó egy kemény hirdetményt tétett közönségsé, mellyben, az állortzás és farsangoló embereket 100. korbáttal fejegette.

Olasz Országi későbbi Tudósítások.

Rómából, Februarius 9. dik napján azt írták; hogy a' Sz. Pápa VII. Pius beteges állapotban legyen, melly szomorú állapotjának a' sok munkát és álkalmatlanságot teszik udvari Orvosai okául; mindazáltal azzal biztattyák Eő Szent-éget, és mind azokat, a' kik betses életének meg tartásáért szorgalmatoskodnak, hogy semmi veszedelem nem fogja Eő Szentségét követni, hanem mibelyt a' sok munkától meg szünik azonnal előbbi egésségét vissza nyeri — A' jelenvaló zuzaváros időben és környülállások közt abban foglalatoskodik a' Római Kormányzsek, hogy a' közönséges tseudességet fenn tarthassa, és mind azt, a' mi azt meg háboríthatná, el hárit-hassa; erre nézve maga a' Sz. Pápa is egynéhány pajtasságot, és öszvejövéseket meg tiltott, nevezetesen a' Flagellanti, Maceranti, Cruciferi és Oratori társaságokat, mellyek Caravita, Sacre Stimante di St. Francesco, Fate bene fratelli, és le cinque piage nevezetek alatt voltak Olasz Országban esmeretesek — A' templomokban való estéli gyűléseket is meg tiltotta Pápa Eő Szentsége.

A' Corfui (Corzirai) szigetbeii tudósítások szerént, a' Joniai hét szigetek-

ben támadt nyughatatlanság és békételen-ség még most is divatjában van, Zauteböt, a' hol leg elsőben kiűtött, késtelen volt az Anglus Commissarius titkon el futni — Minden Jóniai szigetbéliék; a' kik az Anglus ármadánál hadi szolgálatot vettek, attól elszöktek, 's haza mentek — A' Corzirai őrző sereg, ket Málta sziget-béli batalionnal erőssitetett meg.

Frantzia Ország.

Egy ezen Országban nem régiben ki adott munkában illy jegyzés olvastatik a' Spanyol Országi Inquisitióról, az az, Erete-uek-eket üldözö Sz. Szék-ről, hogy ottan 1484 ik esztendőstől kezdvén, a' 28 elsőbb esztendőkbén 130400 ember egettetett meg elevenen, 70980-nak pedig a' képe, ennekfelette 1 milliom 405071 itéletett templombéli penitentia tartásra. — Későbbben ugyan meg szünt ez az Inquisitio öldöklő szék lenni, és tsak Portugaliában maradt meg, Romában pedig és Velenczében nem; a' legutolsó 1778 esztendőben Liszbonában tartatott, azolta egézfien meg szünt. Mindazáltal az elmúlt esztendőben, Romában és Spanyol Országban de tsak név szerént, ismét felállítatott.

Márt. 11-ik napján adtak 100 Forint Huszas penzért 297 1/3 forintot Váltó-
trédulában. Egy Cs. aranyért 13 forintot 52 kr.